

*Hendrik Relve
unistab varjus püsimisest*

LOODUSE –

SÖBER

PÕIMUKUU/SÜGISKUU
(AUGUST/SEPTEMBER)
4/2015

SEAKATK –
KUIDAS
KÄITUDA

Lendorava pealinn Iisaku –

**EESTIS VÄLJASUREMISOHUS
LIIK ELAB KESET KÜLA**

**Eesti rahvusmaastikud –
Pühajärve**

**Kodusea ja metssea
 hübriidid Eestis**

**Päikesepaneelid
korterimaja katusel**

**Kompostiljonid
tulevad appi**

9 771736 453002

ISSN 1736-4531
ISSN 2228-4524

3.90 €

LOODUSE – SOBER

nr 4/2015

Toimetus:

Peatoimetaja
Helen Arusoo
tel 610 4107
helen@loodusesober.ee

Toimetaja
Mats Kangur
mats@loodusesober.ee

Toimetaja
Ulvar Käärt
ulvar@loodusesober.ee

Toimetaja
Juhani Püttsepp
juhani@emu.ee

Keeletoimetaja
Signe Siim
signe@loodusajakiri.ee

Toimetaja
Toomas Juriado
tel 742 1186
toomas.juriado@el.loodus.ee

Kujundus
Jaanus Koov

Infograafikud
Kaarel Tamre
Alari Paluots

Reklaam
Elo Algma
tel 610 4106
reklaam@loodusajakiri.ee

Tellimine
Kristi Mõis
tel 610 4105
loodusajakiri@loodusajakiri.ee

Vastutav väljaandja
Triinu Raigna
triinu@loodusajakiri.ee

Väljaandja
MTÜ Loodusajakiri
Endla 3, 10122 Tallinn

Trükk **AS Kroonpress**

Ajakiri ilmub Keskonnainvesteeringute
Keskuse toetusel. 6 numbrit aastas.

Autoriõigus, MTÜ Loodusajakiri,
Loodusesõber, 2015

JUHTKIRI

Loomake, kelle urud on õhus

See oli oma 20 aastat tagasi, kui Soome reisil kauni metsajärve ja suvemaja vahel käis silmanurgas hall vilksatus ja eemalolevale männitüvele maandus väike karvane tegelane. Polnud kahtlustki – lendorav. Püsis korra paigal ja ronis siis käbedalt veidi üles ja kadus teisele poole tüve. See ei olnud mingi puult-puule laskumine, vaid ta tuli otse läbi õhu, lagendiku poolt. Taolise kauguse katmiseks peab küll linnuks sündinud olema, mitte loomaks.

Läksin lähemalt uurima, aga teisel pool puud teda enam ei olnud. Mõne aja pärast näitas ta end veel korra. Sellest aitas, lendorav oli mind endale võitnud.

Küll hakkas süda rõõmsalt tuksuma, kui kolleeg Ulvar tegi ettepaneku minna koos lendoravauuriija Uudo Timmiga Alutagusele neist saladuslikest loomakestest lugu tegema. On nad mul ju pikka aega unistusena meeles mölkinud ja taoline ettepanek ei tundunud üldsegi rutiinse töö ja leivateenimisena. Pigem süllekukkunud toreda võimalusena, millele maksaks isegi peale.

Et püüan lisaks pelgale looduselamusele selliseid kohtumisi ka piltidele, keris põnevus vere keema. Varustus valmis seatud, asusime Iisaku majade vahel teele. Uudo käis oma suure antenni ja sahiseva karbikesega ees ja meie Ulvariga järel. Liikusime Üloks ristitud lendorava kannul, kel raadiosaatja kaelas. Sahiseva karbi plöksumine andis teada, kui orav oli läheduses.

Saimegi talle sappa. Aparaat näitas, et loomake on ühe haava õõnsuses videvikku ootamas. Sättisime endid veidi eemal ootele. Kaamera ja välk õõnsusele rihitud, hakkasid vaikselt minutid veerema. Minutitest said tunnid, valgust jäi järjest vähemaks. Puude vahel oli juba üsna pime. Plöksamise järgi võis aru saada, et loomake virgus. Kas nüüd? Must-rästa ja muude videvikuhälte saatel teatas aga Uudo ühel hetkel rõõmsalt kirudes, „läinud, juba meil selja taga.”

Võisin vaid oletada, milline neist hämaras silmi pingutades nähtud mitmetest viirastustest Ülo oli olnud.

Kordaläinud õhtupoolik sellegipoolest! Loodan, et kunagi näen ka meie endi orava ikkagi veel ära.

MATS KANGUR

Kuude nimed Loodusesõbras

Jaanuar | Südakuu
Veebruar | Radokuu
Märts | Urbekuu
Aprill | Mahlakuu

Mai | Lehekuu
Juuni | Pärnakuu
Juuli | Heinakuu
August | Põimukuu

September | Sügiskuu
Oktoober | Porikuu
November | Kooljakuu
Detsember | Jõulukuu

- 2 Loodusfoto.**
Tarmo Mikussaar
- 5 Põimukuu ja sügiskuu looduses.** Arne Ader
- 8 Seakatk koduõuel.**
Helen Arusoo
- 10 Sõnumeid meilt ja mujalt**
- 14 Üks pühapaik - Unipiha.**
Ahto Kaasik
- 16 Kirjud sead metsas.**
Vahur Sepp,
Harri Valdmann
- 20 Loodusesõber võtab asja käsile.** Kompostiljonid tegutsevad. Gunnel Koba
- 23 Eesti rahvusmaastikud - Pühajärve.**
Juhani Püttsepp
- 28 Öised liuglejad Iisakul.**
Ulvar Käärt
- 38 Pildi sünn.**
Urmas Tartes
- 40 Loodusega sina peal.**
Metsavaht Valdur Kuivaga kõneles Juhani Püttsepp
- 44 Kooliõpilane hiidkivi vaderiks.**
Juhani Püttsepp
- 46 Loomaaiia looduskool.**
Maris Laja
- 48 Loodus kodus.**
Kui palju loomi mahub ühte koju? Helen Rohtmets
- 50 Unistades.** Hendrik Relve
- 52 Tuhaplokimajad vähendavad jalajälge.**
Helen Arusoo
- 54 Päikesepaneelide turg kasvab.** Ulvar Käärt
- 56 Eesti Loodusmuuseumi kakunäitusel.**
Helen Arusoo
- 58 Raamaturott.**
Toimetab Juhani Püttsepp
- 60 Kõõgifuusika.**
Aare Baumer
Nuputa!
- 62 Aja lugu**
- 64 Vaata imet!**